

RAPORT NACZELNEJ RADY PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH PIELĘGNIARKA, POŁOŻNA ZAWODY DEFICYTOWE W POLSKIM SYSTMIE OCHORNY ZDROWIA

Warszawa, kwiecień 2022

Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych przedstawia raport dotyczący aktualnej sytuacji kadrowej w zawodach pielęgniarki i położnej w Polsce. Raport wskazuje strukturę wieku zatrudnionych pielęgniarek i położnych z podziałem na województwa.

Raport zawiera prognozy dotyczące liczby pielęgniarek i położnych do 2030 r. w ujęciu krajowym z podziałem na województwa.

Raport przygotowano w oparciu o dane z Centralnego Rejestru Pielęgniarek i Położnych. Główny Urząd Statystyczny wskazuje, iż „dane w nim zawarte są wysokiej jakości i są możliwe do wykorzystania do produkcji danych statystycznych (dokładność)”¹.

I. Struktura wieku zatrudnionych pielęgniarek i położnych

Rozkład struktury wieku w zawodach pielęgniarki i położnej wskazuje na brak zastępowalności pokoleń.

Największy liczbowo przedział wiekowy wśród pielęgniarek to 51–60 lat, który obejmuje 84 444 pielęgniarek, co stanowi 36,0% liczby zatrudnionych. Mimo nabycia uprawnień emerytalnych ciągle pracuje w zawodzie aż 68 905 pielęgniarek (przedziały 61–70 i przedział pow. 70 lat). Stanowi to 29,36% ogółu zatrudnionych.

W przypadku położnych największy liczbowo przedział wiekowy to również przedział 51–60 lat, który obejmuje 10 118 zatrudnionych położnych. Stanowi to 34,9% zatrudnionych położnych. Osoby pracujące pomimo uzyskania uprawnień emerytalnych stanowią 25,81% i jest ich 7 483.

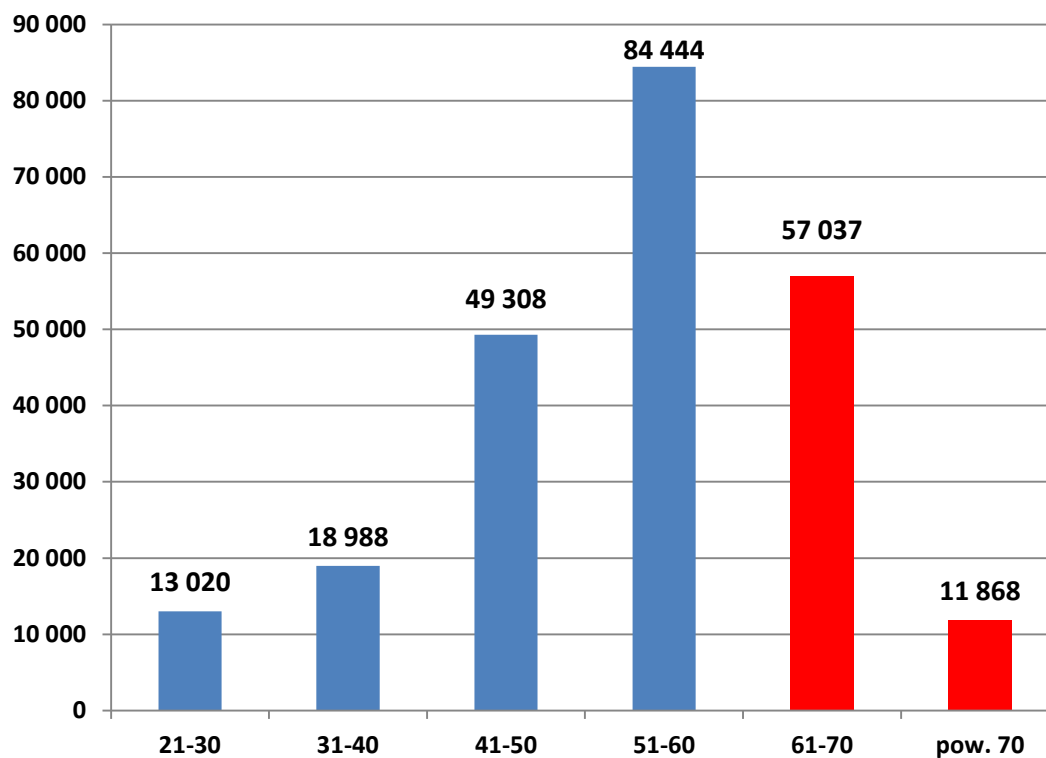
Do 2030 r. aż 65% pielęgniarek i 60% położnych obecnie zatrudnionych będzie w wieku uprawniającym do świadczeń emerytalnych.

Liczba pielęgniarek i położnych ZATRUDNIONYCH wg przedziałów wiekowych				
Przedział wiekowy	Liczba pielęgniarek	Udział %	Liczba położnych	Udział %
21-30	13 020	5,5%	3 123	10,8%
31-40	18 988	8,1%	3 343	11,5%
41-50	49 308	21,0%	4 928	17,0%
51-60	84 444	36,0%	10 118	34,9%
61-70	57 037	24,3%	6 077	21,0%
pow. 70	11 868	5,1%	1 406	4,8%
	234 665	100%	28 995	100%

Źródło: CRPIP stan na 2022-04-30

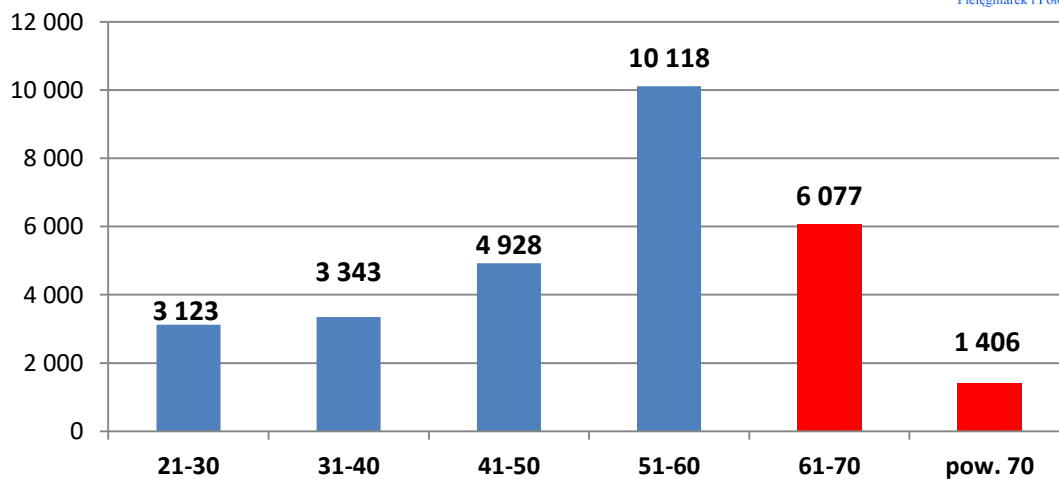
¹ Dane z CRPIP zostały wykorzystane w raporcie GUS: „Usługi publiczne w zakresie ochrony zdrowia” <https://stat.gov.pl/statystyki-eksperymentalne/uslugi-publiczne/uslugi-publiczne-w-zakresie-ochrony-zdrowia,3,1.html>

Struktura wieku pielęgniarek

Źródło: CRPiP stan na 30-04-2022

Struktura wieku położnych

Źródło: CRPiP stan na 30-04-2022

II. Tabela: Średnia wieku zatrudnionych pielęgniarek i położnych

województwo	2021		2022		Zmiana	
	Średnia wieku pielęgniarek	Średnia wieku położnych	Średnia wieku pielęgniarek	Średnia wieku położnych		
Dolnośląskie	55,2	53,7	55,9	54,1	0,7	0,4
Kujawsko-Pomorskie	52,3	51,5	52,7	51,5	0,4	0,0
Lubelskie	52,2	49,8	52,6	50,2	0,4	0,4
Lubuskie	54,5	55,1	55,2	55,7	0,7	0,7
Łódzkie	55,6	51,6	56,4	52,3	0,8	0,7
Małopolskie	52,2	51,7	52,5	52,0	0,3	0,3
Mazowieckie	53,7	50,9	54,3	51,4	0,6	0,5
Opolskie	49,6	44,6	49,8	44,1	0,2	-0,5
Podkarpackie	48,9	48,5	49,3	48,9	0,4	0,4
Podlaskie	53,0	51,7	53,3	51,1	0,3	-0,6
Pomorskie	52,8	51,5	53,6	52,0	0,8	0,5
Śląskie	54,6	51,8	54,9	52,1	0,3	0,3
Świętokrzyskie	50,7	47,7	51,0	47,5	0,3	-0,2
Warmińsko-Mazurskie	54,3	56,3	54,8	56,7	0,5	0,4
Wielkopolskie	52,8	48,7	53,2	49,0	0,4	0,2
Zachodniopomorskie	53,8	51,9	54,4	52,2	0,6	0,4
POLSKA	53,2	51,0	53,7	51,3	0,5	0,3

Prognoza średniej wieku ^{*1}		
ROK	Pielęgniarki	Położne
2021	53,2	51
2022	53,7	51,3
2023	54,2	51,6
2024	54,7	51,9
2025	55,2	52,2
2026	55,7	52,5
2027	56,2	52,8
2028	56,7	53,1
2029	57,2	53,4
2030	57,7	53,7

*1 – Rok 2021 i 2022 prezentują dane rzeczywiste. Lata 2023 – 2030 stanowią prognozę

III. Dane o zgonach pielęgniarek i położnych

Statystyczna pielęgniarka, położna żyje krócej niż statystyczna Polka. Bardzo niepokojącym zjawiskiem jest niska średnia wieku zgonu pielęgniarek i położnych. Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych, po analizie danych otrzymanych z Rejestru PESEL za okres od 2016 r. do 2021 r., wyliczyła, iż średnia ich wieku w chwili zgonu to tylko 62,3 roku. Są to dane znacznie niższe niż dla całej populacji. Przypomnijmy – średnia wieku kobiet w Polsce to 81,8 lat.

W 2021 r. nastąpił znaczny wzrost liczby zgonów pielęgniarek i położnych. Nie badano przyczyn tego zjawiska jednak należy pamiętać, że w trakcie pandemii zmarło wiele pracowników medycznych oraz że średni wiek całej grupy zawodowej stale wzrasta. Dokładne zbadanie tego zjawiska wymaga przeprowadzenie odrębnych badań.

Badanie wieku zgonu dotyczy wszystkich osób posiadających kiedykolwiek prawo wykonywania zawodu pielęgniarki lub zawodu położnej i wpisanych do rejestru, bez względu czy dalej wykonują zawód. W analizie są więc ujęte dane osób skreślonych z rejestru a nawet osób, którym prawo wykonywania zawodu wygasło ale nie ma adnotacji o dacie zgonu.

ROK	Liczba ujawnionych zgonów pielęgniarek i położnych	Średni wiek zgonu
2016	963	58,70
2017	762	60,73
2018	1 021	60,82
2019	968	62,64
2020	1 195	63,85
2021	1 606	64,89
Razem:	6 515	62,33

Źródło: CRPiP - dane o pielęgniarkach i położnych, Data zgonu uzyskana z Rejestru PESEL wg stanu na dzień 9.11.2021 r.

IV. Liczba praw wykonywania zawodu pielęgniarki lub zawodu położnej wydanych w latach 2019-2021 z podziałem na województwa

	Liczba wydanych PWZ w latach 2019 - 2021			Średnia z lat 2019 - 2021		
	pielęgniarki	położne	RAZEM	pielęgniarki	położne	RAZEM
dolnośląskie	877	142	1 019	292	47	340
kujawsko-pomorskie	748	118	866	249	39	289
lubelskie	1 465	189	1 654	488	63	551
lubuskie	194	10	204	65	3	68
łódzkie	984	208	1 192	328	69	397
małopolskie	1 581	203	1 784	527	68	595
mazowieckie	2 609	442	3 051	870	147	1017
opolskie	290	74	364	97	25	121
podkarpackie	1 241	180	1 421	414	60	474
podlaskie	619	122	741	206	41	247
pomorskie	804	138	942	268	46	314
śląskie	1 678	283	1 961	559	94	654
świętokrzyskie	834	131	965	278	44	322
warmińsko-mazurskie	567	52	619	189	17	206
wielkopolskie	1 025	316	1 341	342	105	447
zachodniopomorskie	407	83	490	136	28	163
	15 923	2 691	18 614	5 308	897	6 205

Tabela Liczba stwierdzonych praw wykonywania zawodu w latach 2013-2021

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
pielęgniarki	2919	3443	3745	3976	4197	4618	5142	4777	6004
położne	561	759	735	803	836	869	827	916	948
RAZEM	3 480	4 202	4 480	4 779	5 033	5 487	5 969	5 693	6 952

Wykres: Uczelnie, które uzyskały akredytację Ministra Zdrowia dla kierunku pielęgniarstwo

Źródło <https://www.gov.pl/web/zdrowie/lista-uczelni-ktore-uzyskaly-akredytacje-dla-kierunku-pielęgniarstwo> - stan na 6 maja 2022 r.

Wykres: Uczelnie, które uzyskały akredytację Ministra Zdrowia dla kierunku położnictwo

Źródło <https://www.gov.pl/web/zdrowie/lista-uczelni-ktore-uzyskaly-akredytacje-dla-kierunku-pielęgniarstwo> - stan na 6 maja 2022 r.

V. Prognoza liczby pielęgniarek i położnych do 2030 r.

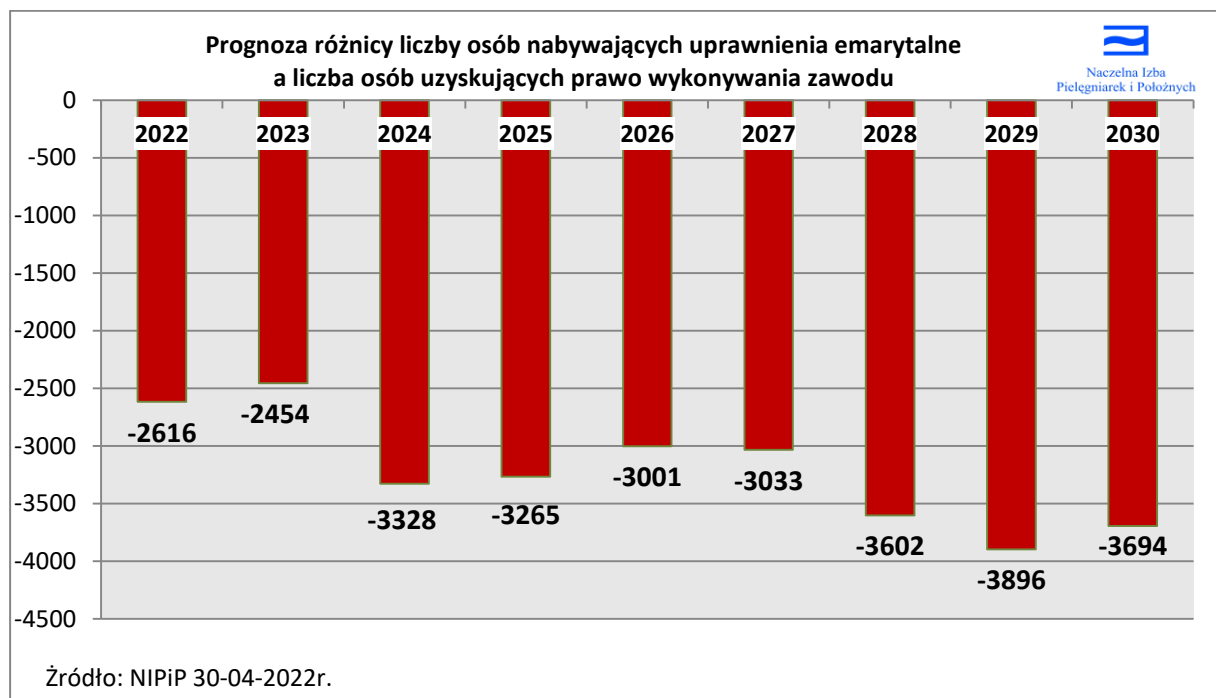
Prognozę liczby pielęgniarek i położnych przygotowano w oparciu o liczbę osób, które nabe­dą uprawnienia emerytalne w latach 2022–2030 oraz na podstawie liczby osób uzyskujących prawo wykonywania zawodu. Dla potrzeb tego raportu założono, iż liczba osób uzyskujących prawo wykonywania zawodu będzie wynosiła tyle samo, co wynosi średnia z lat 2019-2021, czyli 6205 osób. Założono także, iż 100% osób uzyskujących prawo wykonywania zawodu podejmie pracę w zawodzie. Ponieważ populacja mężczyzn w obu zawodach stanowi ok. 2% dla potrzeb tej analizy przyjęto założenie, iż nabywają uprawnienia emerytalne w wieku 60 lat.

Nawet zakładając, że 100% osób uzyskujących prawo wykonywania zawodu będzie wykonywało ten zawód i zastąpi odchodzące grupy wiekowe to prognoza wskazuje, iż do 2025 r. braki zastępowalności pokoleń zwiększą się o 11 663 a do 2030 r. o 28 889.

Należy również pamiętać, iż w chwili obecnej pracę w zawodzie pielęgniarki lub zawodzie położnej wykonuje 76 388 osób, mimo uzyskania uprawnień emerytalnych. Te pielęgniarki i położne mogą w każdej chwili przejść na emeryturę. **Od 2021 r. nastąpił istotny wzrost liczby osób pracujących mimo osiągnięcia wieku emerytalnym, w 2021 r. było ich 69 803.**

Tabela Prognoza różnicy liczby osób nabywających uprawnienia emerytalne a liczba osób uzyskujących prawo wykonywania zawodu

ROK	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Liczba osób pracujących, która nabe­dnie uprawnienia emerytalne	8821	8659	9533	9470	9206	9238	9807	10101	9899
Liczba osób uzyskujących PWZ	6205	6205	6205	6205	6205	6205	6205	6205	6205
Różnica	-2616	-2454	-3328	-3265	-3001	-3033	-3602	-3896	-3694

VI. Najważniejsze dane z podziałem na Województwa

Tabela Dane o zatrudnionych pielęgniarzach i położnych w poszczególnych Województwach

Województwo	Liczba zatrudnionych	posiadające uprawnienia emerytalne	Średnia wieku pielęgniarek	Średnia wieku położnych	Zmiany kadry w Województwie od 2022 do 2030
Dolnośląskie	21 865	7 707	55,9	54,1	-4 270
Kujawsko-Pomorskie	13 670	3 361	52,7	51,5	-2 191
Lubelskie	15 226	3 671	52,6	50,2	-478
Lubuskie	4 288	1 256	55,2	55,7	-941
Łódzkie	14 971	5 360	56,4	52,3	-1 558
Małopolskie	24 471	6 787	52,5	52,0	-1 815
Mazowieckie	40 049	12 738	54,3	51,4	-2 503
Opolskie	6 005	887	49,8	44,1	-883
Podkarpackie	15 817	2 739	49,3	48,9	-869
Podlaskie	8 563	2 615	53,3	51,1	-602
Pomorskie	11 645	2 971	53,6	52,0	-1 193
Śląskie	36 729	12 160	54,9	52,1	-5 472
Świętokrzyskie	8 669	1 714	51,7	47,5	11
Warmińsko-Mazurskie	10 143	3 414	54,8	56,7	-1 611
Wielkopolskie	21 582	5 959	53,2	49,0	-2 716
Zachodnio pomorskie	9 967	3 049	54,4	52,2	-1 798
POLSKA	263 660	76 388	53,7	51,3	-28 889

VII. Prognoza liczby braków kadrowych kardy pielęgniarkiej i położniczej z podziałem na Województwa

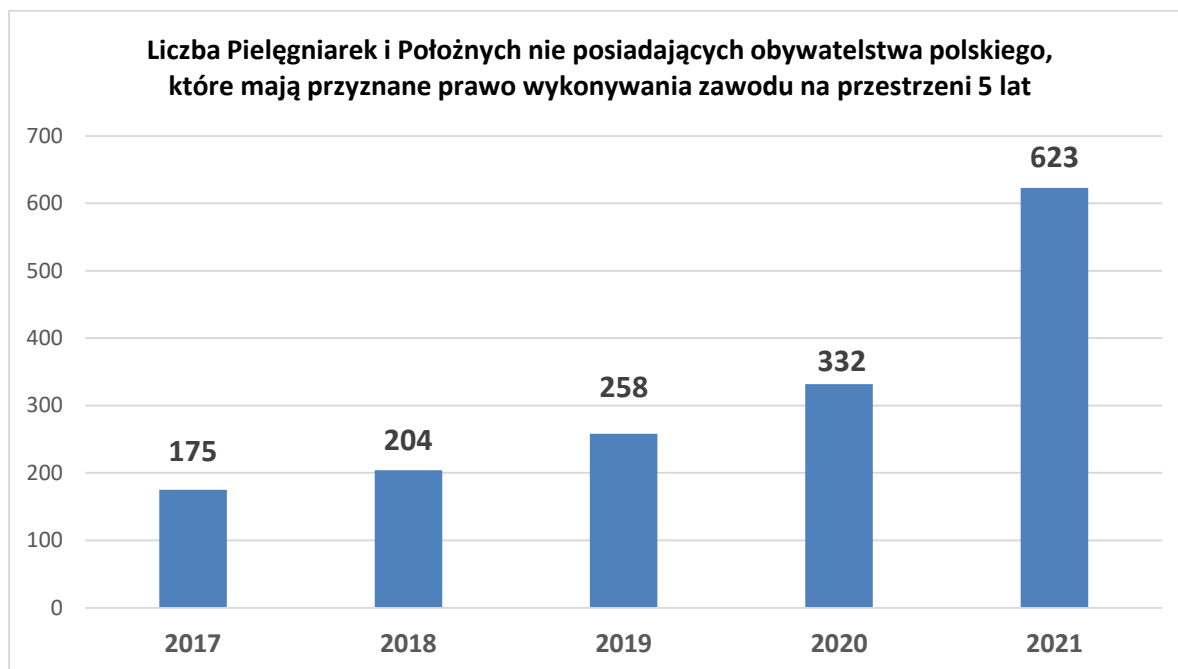
Województwo	Liczba pielęgniarek i położnych ZATRUDNIONYCH posiadających uprawnienia emerytalne	Braki kadrowe do 2025 r.	Braki kadrowe do 2030 r.
Dolnośląskie	7 707	-1 968	-4 270
Kujawsko-Pomorskie	3 361	-976	-2 191
Lubelskie	3 671	-354	-478
Lubuskie	1 256	-393	-941
Łódzkie	5 360	-517	-1 558
Małopolskie	6 787	-587	-1 815
Mazowieckie	12 738	-886	-2 503
Opolskie	887	-371	-883
Podkarpackie	2 739	-342	-869
Podlaskie	2 615	-286	-602
Pomorskie	2 971	-316	-1 193
Śląskie	12 160	-2 098	-5 472
Świętokrzyskie	1 714	10	11
Warmińsko-Mazurskie	3 414	-740	-1 611
Wielkopolskie	5 959	-1 030	-2 716
Zachodniopomorskie	3 049	-809	-1 798
Polska	76 388	-11 663	-28 889

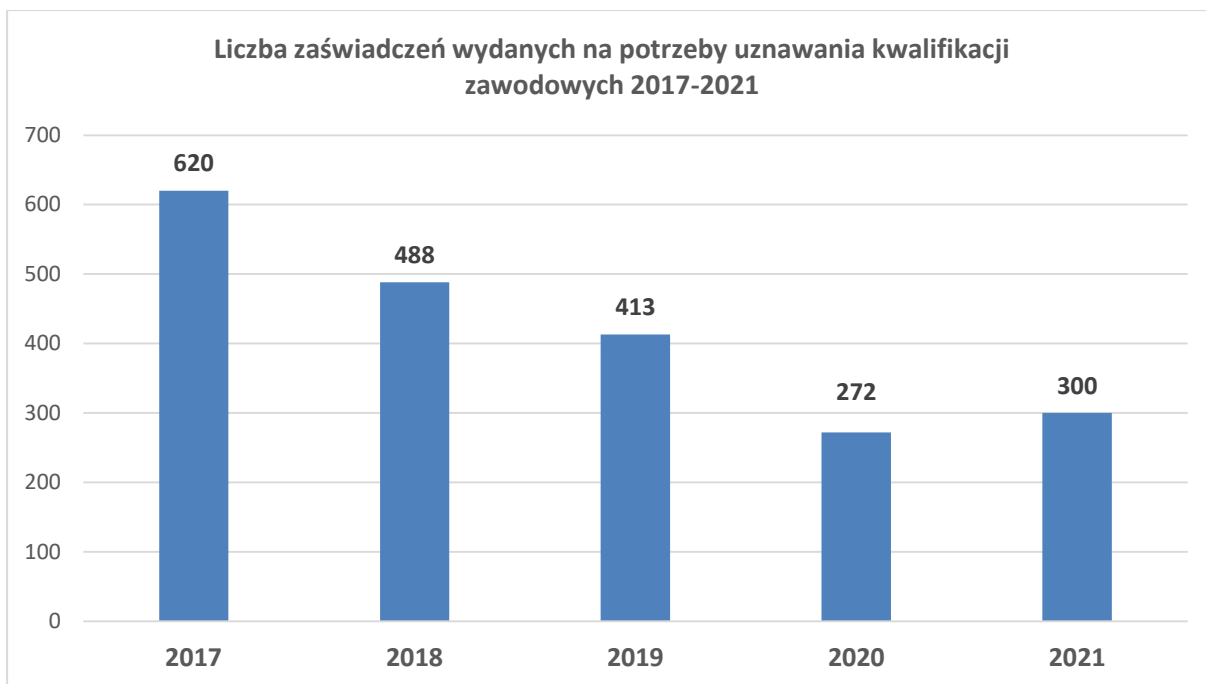
W 2022 r. 76 388 pielęgniarek i położnych pracuje mimo uzyskania wieku uprawniającego do przejścia na emeryturę. W chwili obecnej brak jest zastępowalności dla tej grupy osób. W kolejnych latach również nie prognozuje się zastępowalności pokoleń dla kolejnych grup wiekowych. Tylko w Województwie Świętokrzyskim jest ona możliwa, ale tylko pod warunkiem, że 100% osób uzyskujących prawo wykonywania zawodu będzie wykonywało zawód pielęgniarki lub zawód położnej.

VIII. Wyjazdy za granicę i przyjazd do Polski kadry pielęgniarskiej i położniczej.

Tabela Liczba obcokrajowców, którzy mają przyznane prawo wykonywania zawodu na przestrzeni 5 lat.

Stan na:	Obywatele UE		Pozostałe państwa		RAZEM
	Pielęgniarki	Położne	Pielęgniarki	Położne	
31-12-2021	66	3	516	38	623
31-12-2020	62	3	253	14	332
31-12-2019	56	3	187	12	258
31-12-2018	52	2	139	11	204
31-12-2017	49	2	114	10	175
31-12-2016	40	1	109	7	157

Mimo przyjęcia przepisów ułatwiających podjęcie w Polsce pracy pielęgniarki lub położnej w dalszym ciągu nie widać większego zainteresowania obcokrajowców pracą w Polsce. W chwili obecnej jest ich 623 co stanowi 0,24 % wszystkich osób wykonujących te zawody w Polsce.

W 2021r. przybyła rekordowa liczba 291 obcokrajowców i stanowi ona 4,19% osób którym w 2021r wydano prawo wykonywania zawodu w Polsce. Mając na uwadze, iż w tym samym roku polskim pielęgniarkom i położnym wydano 300 zaświadczeń niezbędnych do podjęcia pracy w innych Państwach Unii Europejskiej to dopiero rok 2021r. jest pierwszym rokiem gdy wyjazdy za granicę polskich pielęgniarek i położnych są na podobnym poziomie. W latach poprzednich więcej pielęgniarek, położnych wyjeżdżało niż przyjeżdżało.

IX. Wnioski

Sytuacja kadrowa przedstawiona w raporcie wymaga **podjęcia pilnych działań**

Rekomendacje Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych i Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Pielęgniarek i Położnych

1. Niezbędnym jest zwiększenie liczby osób uzyskujących prawo wykonywania zawodu pielęgniarki i prawo wykonywania zawodu położnej.

- a) Aby utrzymać obecny wskaźnik 5,2 pielęgniarek i położnych na 1 tys. mieszkańców konieczne jest zwiększenie liczby absolwentów z **ok 5,6 tys. do 10 tys. rocznie.**
- b) Na kierunkach pielęgniarstwo i położnictwo należy kształcić **20 tys. osób rocznie**, aby zrealizować założenia wskazane w Polityce Wieloletniej Państwa na rzecz Pielęgniarstwa i Położnictwa w Polsce przyjętej przez Rząd RP. Dokument ten wskazuje na konieczność podjęcia działań zmierzających do osiągnięcia w Rzeczypospolitej Polskiej wskaźnika liczby pielęgniarek i położnych na poziomie średniego wskaźnika OECD (9,4 dla 2016 r.) w okresie 15 lat.

Dla osiągnięcia tych celów koniecznym jest:

- zwiększenie liczby miejsc i wydziałów na kierunku pielęgniarstwa oraz położnictwa w każdym województwie,
- zagwarantowanie zatrudnienia po studiach, poprzez wprowadzenie rezydentur,
- promowanie zawodów wśród absolwentów szkół średnich.

2. Należy pilnie podjąć działania, które zachęcą osoby posiadające uprawnienia emerytalne do dalszego wykonywania zawodu.

Dla osiągnięcia tego celu koniecznym jest:

- wprowadzenie dodatków motywacyjnych,
- wprowadzenie urlopów dla poratowania zdrowia.

3. Podjąć działania, które zapobiegą zmniejszeniu liczby pracujących pielęgniarek i położnych.

Dla osiągnięcia tego celu koniecznym jest:

- zapewnienie stabilnego wynagrodzenia uwzględniającego posiadane kwalifikacje i zdobyte doświadczenie zawodowe, a nie tylko minimalnej płacy zagwarantowanej ustawowo.

4. Realizacja zapisów Polityki Wieloletniej Państwa na Rzecz Pielęgniarstwa i Położnictwa w Polsce przyjętej Uchwałą nr 124/2019 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019r.²

---

² <https://www.gov.pl/web/zdrowie/polityka-wieloletnia-panstwa-na-rzecz-pielęgniarstwa-i-polożnictwa-w-polsce>